

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษา
บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน
ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เท่านั้น ฉะนั้น เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุ
วัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้และสามารถดำเนินไปด้วยความสะดวกและมีคุณภาพเท่าที่จะกระทำ
ได้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับได้แก่การเลือก
กลุ่มตัวอย่าง (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง) การสร้างเครื่องมือ
การรวบรวมข้อมูล เทคนิคการให้คะแนน และการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์
และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา
2534 จากจำนวนโรงเรียน 17 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งหมด 9,089 คน แยกเป็นผู้
บริหารโรงเรียน 37 คน ครู-อาจารย์ 650 คน และผู้ปกครองนักเรียน 8,402 คน
ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนครู-อาจารย์	จำนวนผู้ปกครองนักเรียน	รวม
โรงเรียนขนาดใหญ่	5	160	2,612	2,777
โรงเรียนขนาดกลาง	13	249	2,879	3,141
โรงเรียนขนาดเล็ก	19	241	2,911	3,171

ที่มา : สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี : 2534

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2534 โดยมีวิธีการดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. รวบรวมรายชื่อกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายทั้งหมดคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี
2. จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ออกไปตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยยึดตามเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้
3. กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 37 คน ครู-อาจารย์ จำนวน 650 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 8,402 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

สุวัฒนา สุวรรณเขตนินคม (2529 : 81-85) อธิบายไว้ว่า การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้แนวทางการสุ่มตัวอย่างที่กล่าวว่าลักษณะของกลุ่มตัวอย่างอ้างอิงหรือประมาณค่าลักษณะที่สนใจในประชากร ย่อมมีความคลาดเคลื่อนบนอยู่ด้วย สำหรับประชากรขนาดหนึ่ง

ขนาดของความคลาดเคลื่อน สัมพันธ์อย่างตามกันกับขนาดของความแปรปรวนของคุณลักษณะที่ศึกษาในประชากรและสัมพันธ์อย่างผกผันกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างและระดับนัยสำคัญของการอ้างอิง โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ดังนี้

$$n_{\hat{\mu}} = \frac{NZ^2 \sqrt{2}X}{NE^2 + Z^2 \sqrt{2}X}$$

N แทน จำนวนสมาชิกทั้งหมดในประชากรเป้าหมาย

Z แทน ค่าที่ได้จากตารางการแจกแจงปกติ (Standard Normal) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ต้องการ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับความเชื่อมั่นประมาณร้อยละ 95 ($Z = 1.96$)

$\sqrt{2}X$ แทน ค่าความแปรปรวนในประชากรในที่นี้ใช้ความแปรปรวนเท่ากับ 4

E แทน ขนาดของความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ผู้วิจัยยอมรับได้เท่ากับ 0.25

$n_{\hat{\mu}}$ แทน ขนาดพอดีของกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นประชากรเป้าหมาย 37 โดยกำหนดให้

$$N = 37$$

$$Z = 1.96$$

$$\sqrt{2}X = 4$$

$$E = 0.25$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } n_{\hat{\mu}} &= \frac{37(1.96)^2(4)}{37(0.25)^2 + (1.96)^2(4)} \\ &= 33 \end{aligned}$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 33 คน ในทำนองเดียวกัน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจาก ครู-อาจารย์ ซึ่งมีประชากรเป้าหมาย 650 และผู้ปกครองนักเรียน 8,402 คน เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจาก ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนเป็นจำนวน 178 คน และ 239 คน ตามลำดับดังรายละเอียดตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	ผู้บริหาร		ครู-อาจารย์		ผู้ปกครองนักเรียน		รวม
	ประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	
โรงเรียนขนาดใหญ่	5	4	160	44	2,612	75	122
โรงเรียนขนาดกลาง	13	12	249	68	2,879	82	162
โรงเรียนขนาดเล็ก	19	17	241	66	2,911	83	166
รวม	37	33	650	178	8,402	239	450

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นผู้บริหารโรงเรียน 33 คน ครู-อาจารย์ 178 คน และผู้ปกครองนักเรียน 239 คน รวมจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 450 คน

4. วิธีการสุ่มสำหรับกลุ่มตัวอย่างสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน ทำการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified-Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ขนาดคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

5. สุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก สุ่มตัวอย่างของ ครู-อาจารย์ โดยจัดทาบัญชีรายชื่อของ ครู-อาจารย์ เรียงลำดับตั้งแต่หมายเลขหนึ่งถึงคนสุดท้าย เพื่อทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) ซึ่งจะทำให้หน่วยของประชากรที่จะถูกเลือกเข้ามาเป็นตัวแทนมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันหรือมีความเป็นไปได้อย่างเท่าเทียมกันที่จะถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าช่วงเพื่อนำไปเป็นเกณฑ์ในการเลือกโดยการใช้สูตร (อารง สุทธศาสตร์, 2527 : 118 - 119) ดังนี้

$$I = \frac{N}{n}$$

เมื่อ I แทน ขนาดช่วงขั้น
N แทน จำนวนประชากร
n แทน จำนวนตัวอย่าง

6. นามบัญญัติรายชื่อของ ครู-อาจารย์ ตั้งแต่คนที่หนึ่งถึงคนสุดท้าย จากนั้นจัดทำสลากขึ้นมาตามจำนวนช่วงขั้นที่ได้ในแต่ละกลุ่มเมื่อจับสลากได้หมายเลขใด ก็จะกำหนดในบัญชีรายชื่อของครู-อาจารย์ คนนั้นเป็นหน่วยแรกและหน่วยตัวอย่างถัดไปอีกตามขนาดช่วงขั้นจะเป็นตัวอย่างที่สองตามลำดับและทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งได้ขนาดตัวอย่างตามที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยการศึกษา เอกสาร บทความ เกี่ยวกับหลักการแนวคิด ทฤษฎีข้อค้นพบ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างคำถามตามหลักการเขียนแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทุกชั้นตอน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียนและประเภทของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 42 ข้อ โดยแยกเป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 8 ข้อ
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติโรงเรียน จำนวน 12 ข้อ
3. การให้บริการชุมชน จำนวน 6 ข้อ
4. การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน จำนวน 4 ข้อ
5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน จำนวน 7 ข้อ
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี

2. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ
2. ศึกษาเอกสารงานวิจัย ตำรา วารสาร บทความต่าง ๆ และหนังสือมาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2532 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กรมสามัญศึกษา, 2532 : 1) ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและมีเนื้อหาครอบคลุมตามตัวแปรที่จะศึกษา จึงพัฒนาจากเอกสารและงานวิจัยของผู้ที่ได้อ่านศึกษาในแนวทางและเนื้อหาใกล้เคียงกัน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในด้านสัณวนภาษาและความถูกต้องของเนื้อหาว่ามีความสัมพันธ์กับเรื่องที่จะศึกษาหรือไม่

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแล้วจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วทำการแก้ไข ต่อจากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทางด้านเนื้อหาผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

5.1 นายเสถียร จันทสุมรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนไพฑูริศรีราชศึกษา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

5.2 นายสมศักดิ์ สีกาสุทธิสุทธิ์ ศึกษานิเทศก์เขต เขตการศึกษา 2 จังหวัดยะลา

5.3 นายไสว บ่อมงคลอุดม ศึกษานิเทศก์ สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 160-161) ให้สูตรดังแสดงในภาคผนวกปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
1. ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	8	0.92
2. ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติ ของโรงเรียน	12	0.92
3. ด้านการให้บริการชุมชน	6	0.83
4. ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการ พัฒนาชุมชน	4	0.82
5. ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน	7	0.77
6. ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	5	0.92
รวมทั้งฉบับ	42	0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการเป็นขั้นค่อน ดังนี้

1. ขอลงนามส่งแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึง สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย และขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี พร้อมกับแบบสอบถาม ไปแจกจ่ายให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน

3. ภายหลังจากให้แบบสอบถามไปแล้ว 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืน
ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามมาแล้ว ค่าเนิการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้
ผู้วิจัยใช้คำนวณด้วยคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package
for the Social Sciences) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อคัดเลือกเอาเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์
จัดหมวดหมู่ตามลักษณะตัวแปรอิสระจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แล้วหาค่าร้อยละ

2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ
แบบสอบถามตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน เป็นรายด้าน
และค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน

3. หาค่าทดสอบทีแบบกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent Group) เพื่อ
เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยม
ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ระหว่างโรงเรียนที่
ปฏิบัติงานในที่ต่างกันและประเภทของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

4. หาค่าทดสอบเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบ
ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับ
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน
ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ถ้าพบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé
Method)

5. ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตาม
บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี
ทั้ง 6 ด้าน นำมาแจกแจงความถี่ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)